Poste Restante

Medlemstidning för Nils Ferlin-Sällskapet

Nr 1 1993

Somliga rader...

Bröder & Systrar, så har den då äntligen kommit, vår vår, i år vårligare än i mannaminne. Luften är fylld av mysiga mesar, flinka finkar, svalkande svalor, tröstande trastar och taniga tranor. Vad gökarna sysslar med må vi lämna därhän... På Rundqvists i Göteborg trycker man. För glatta livet. Så att du, käre läsare, alldeles nyss kunde rycka det senaste numret av *Poste Restante* ur brevbärarens händer.

Innehållet är en blandning av gammalt & nytt, hoppeligen piggt & krytt. Tvenne artiklar behandlar Ruben Nilson och detta av minst trenne goda skäl. Pro primo: Han fyller 100 år i år. Pro secundo: Han var den förste Ferlin-pristagaren. Pro tertio: Han påminner en hel del i liv & dikt om Nils Ferlin. Bläddra framåt så får du se!

Vinter, sommar, vår eller höst – Ferlin skänker städse tröst. Det är en sanning utan modifikation, av brevskörd och telefonsamtal att döma. Jag har sagt tidigare, och det förtjänar att upprepas: det går inte en dag utan att vi påminns om vårt ferlinska arv. I radio, TV och tryckta medier kan vi ta del av hans ord, hans oefterhärmliga ord.

Du må kalla mig partisk, men det är min absoluta övertygelse att Nils Johan Einar Ferlin som ingen annan diktare förmått att fånga den svenska folksjälens innersta. Och översatt till mångahanda andra mer eller mindre främmande tungomål är han. Anar du en motsättning i det just sagda? Minns då att Ferlin var en motsatsernas mästare, en paradoxernas protektor.

Nogav, nu är det hög tid att ta del av det "riktiga" innehållet i *Poste Restante*. Börja gärna på sista sidan. Där hittar du en inbjudan till årsmötet, som även denna gång utspelar sig i Roslagens famn. Esse Jansson låter meddela att han beställt samma gudomliga väderlek som sist det begav sig. Väl mött i Norrtälje!

alf olle

Ferlin-frimärket på omslaget fyller tio år i år. Den första upplagan gavs nämligen ut den 10 februari 1983. Formatet är 31,25 × 26,6 mm (C-format). Frimärket är graverat av Arne Wallhorn med en staty av K G Bejemark som förlaga. Denne fick redan 1969 i uppdrag att utveckla sin idé med poeten sittande på en parkbänk. Statyn invigdes 1975 i Filipstad. I samband med utgivningen presenterade Posten även ett s k maximikort som "visade skalden skrivandes maskin i en svensk sommarträdgård". Kortet är försett med Nils Ferlins autograf och grundar sig på ett foto som togs av Kurt Bergengren år 1944. Den sista tryckningen av sexkronorsmärket skedde i januari 1985 och den sammanlagda upplagan uppgår till rekorderliga 25 000 000 exemplar.

Kära Ferlinvänner!

Landet är i kris, och stämningsläget i Nils Ferlins dikter känns ännu mer adekvat. Nationalekonomer ger besked om hur man skall göra, men det behövs kanske nationalskalder för att hjälpa människor i nöd. Nej, nationalskald kan vi kanske inte kalla Ferlin. Det ordet har en helt annan innebörd. Men han värnar om den enskilde, den hjälplöse, den plågade, den ångestdrabbade, den som är utanför. Just nu är den skaran stor. Men det finns också ett leende mitt i all bedrövelse. Det sorgsna leendet är det vackraste av alla.

År 1862 upptäckte de två astronomerna Swift och Tuttle en komet som i en något oregelbunden bana snurrar kring solen. Dess bana påverkas av gas som strömmar ut ur himlakroppens inre. Men i oktober 1992 uppträdde, som vi säkert fortfarande minns, en astronom på en kongress i Australien och påstod att Swift-Tuttle skulle krocka med jorden den 14 augusti 2126.

Det blev ett hallå. Det var läge för kometer. Telegrammen for över världen och bröt igenom alla nyhetsvallar. Alla pratade om kometen. Det var som det brukade vara i dylika fall.

Och var det inte just så Ferlin tecknade det:

Först blev det ganska tyst i byn:
Förnekade kometen
bevisade sin plats i skyn
för hela menigheten!

Järtecken, sade man till slut
– en rackare att blänka! –
Nu blåstes nådatiden ut,
nu är det dags att tänka!

Nu är det tid att handla rätt
mot mor- och faderlösa,
och garda sej på alla sätt
och varda religiösa.

Så satte de sej ned med fart
vid brillor och postillor
och suckade så tungt och rart
om världens vreda villor.

Ve över världens vreda villor, säger alltså Ferlin och tar hjälp av en allitteration på sin älsklingsbokstav v. Hotet om världsundergång är nyttigt för moralen, men också dess effekt är av övergående natur:

Än är han här, än är han där
och krumelurar värre.
– Vi skålar för den dag som är
och litar på Vår herre!

Kometen finns på flera håll i Ferlins diktning och som den folkliga föreställning det handlar om kan man naturligtvis hitta den också hos andra författare. I modern tid har Astrid Lindgren låtit Emil i Lönneberga göra hyss i ett Vimmerby som hukar under kometrädslan. Ferlin har spelat med i Frans Hodells pjäs "Andersson, Pettersson och Lundström", där kometen har en central plats. Detta sätter sina spår i hans diktning och visas av att han så ofta leker vidare med Lundström, han som ständigt pratar om kometen. En som påminde om Ferlin på tal om kometen var Lars Westman i *Vi*. Han lugnade oss. Risken är en på tusen att jorden går under den 14 augusti 2126. Då finns det nog allvarligare hot mot jorden än kometer. Det enda som är tämligen säkert i det här fallet, är att man fortfarande läser Ferlin den 15 augusti 2126.

Hälsningar

Jenny Westerst

Religiösa inslag i Nils Ferlins Diktning

AV SVEN SOLÉN

NILS FERLIN vill nog inte räknas bland religiösa diktare. Men mer än hos kanske någon annan nutida svensk poet rör sig hans diktning i religionens värld. Han står ett stycke på sidan om den religiösa allfarvägen. Från denna utsiktspunkt gör han iakttagelser, som kan verka överraskande för att inte säga chockerande. Avståndet ger ett perspektiv, som inte alltid gör rättvisa åt verkligheten, men som ännu oftare framhäver synpunkter, som är väl värda att begrunda och kan ge anledning till en hälsosam självrannsakan.

Mot tidens materialistiska inriktning är Ferlin kritisk och hans kritik får ofta en religiös aspekt. Redan i diktsamlingen *Barfotabarn*, 1933, talar han om små flitiga ingenjörer, som pulvrat ett nytt slags jorum med vilket de tar bort en stad på ett ögonblick.

Min illa förvaltade huvudskult
mot handen jag sakta sänker
och undrar helt stilla och högaktningsfullt
vad vår herre i höjden tänker.
Vad tror han om jorden? – törhända han ler
någon gång för en del bagateller?

I den senaste diktsamlingen *Från mitt ekorrhjul*, 1957, ironiserar han över den naiva tron på att människan allaredan här på jorden skall komma i åtnjutande av »sådana relativt enkla behagligheter, ex vis, som kostnadsfritt lyse och evigt liv».

Ja, krämpor och sjukdomar rullar väck
som på gummihjul
och som hade de aldrig funnits.
Vad kan jag väl mindre
– å egna och andra beprövades vägnar säja
än many thanks, mr Strauss, many thanks!
Men evigheten är det väl inte så viktigt med.

Själen tycks det inte heller vara så viktigt med.

Har ni ont i en tand, eller är det komplex
– eller är det er s j ä l, herr Johansson?
Är det bara er själ – nå, det var då för väl:
en blindtarm allenast, herr Johansson!
Den klipper vi bort – och sen sover vi väl,
sover innerligt väl, herr Johansson.

(Barfotabarn)

Stillsamt inträngande kommer frågan om själen i en liten dikt på fyra rader i Från mitt ekorrhjul:

Ditt öga är tomt som ett ödehus,
det tör bo någon där likväl:
Man kan skymta ett ängsligt fladdrande ljus
ibland. – Kan det vara din själ?

Tanken på död och förgängelse återkommer ofta, särskilt i de tidigare dikterna. Döden är den store avslöjaren och utjämnaren.

Och skiljetecknen de står vid graven
och säger: här ligger stor mans ben!
Men döden skrattar och bryter staven
snabbt över allt som var lögn och sken.

Ibland synes diktningen vara påverkad av de makabra medeltida dödsdanserna. Så tex i En döddansarvisa (Från mitt ekorrhjul) och i Leken går från *En döddansares visor*, år 1930.

Essike-dessike, leken går,
livet räknar och Andersson får
mitt för bröstet en våldsam knuff...
Essike-dessike-piff-paff-puff:
Pettersson sviktar och famlar.
Essike-dessike, allt är gäck,
essike-dessike: Lundström väck!
Ingen vet när han ramlar...
Tåligt går döden med kratta och säck
utanför ringen och samlar.

Men Ferlin kan också sjunga stillsamt och innerligt om gravens ro.

– Jord, håll av oss!
Håll av oss, bär oss en stund. Förtär oss
till slut. Den ro som är din beskär oss.

På frågan om vad som kommer sedan har han dock inte något svar.

Frågar du sedan vart resan bär
svarar jag så dina frågor:
där varest aldrig en fråga är
domna de dansande vågor.

Lika litet får han något svar på den ständigt återkommande frågan om livets mening. Rörande skildrar han den lilla människans situation (i Barfotabarn):

Du har tappat ditt ord och din papperslapp,
du barfotabarn av livet.
Så sitter du åter på handlarns trapp
och gråter så övergivet.
Vad var det för ord – var det långt eller kort,
var det väl eller illa skrivet?
Tänk efter nu – förrn vi föser dej bort,
du barfotabarn av livet.

Frågan lämnar honom ingen ro. Den tvingar honom att som Jakob brottas med Gud.

Jag sade: O, Herre
se gycklaren här.
Förtälj honom något
vad meningen är.

Men dikten heter Fiasko och slutar: Vin fanns det. Och olja. Men ingen gud.

I ljusare stunder kan dock Ferlin tala enkelt och barnsligt om Vår herre, som med ett milt leende ser ned på människornas dårskap. I högsommarnattens skönhet ser han hur

Gud målar med lätta färger
och leker med spröda ljud.
En oöverträffad konstnär
är skrifternas Herran Gud.
Han blåste ett ord i världen
och stjärnorna tände hans lov
långt före människans dagar
när jorden och blommorna sov.
Han diktade lärkans glädje
och formade havets våg.
Men hans konst är ett barns – dess mening
var det ännu ingen som såg.

I dikten Ett minne (En döddansares visor) blir en upplevelse av havet vid Vinga fyr en mäktig predikan om Gud, »du levande X». Dikten slutar med en innerlig bön:

Herre, ditt ansikte ser jag i dag
och viskar dej vilset en bön:
Väck den ej mera, min fråga
som hörde sitt eko och grät,
släck den, förintelsens låga
i nervernas blodiga nät. –
Se på mej, maskarnas like,
Herre, jag ber ju dej blott:
lär mej att älska ditt rike
och bära de dagar jag fått.

Flera dikter handla om Kristus. Det är särskilt två drag i hans liv, som Ferlin stannar inför: hans omutliga avslöjande av falskhet och sken, som väcker hatet mot honom, och hans kärlek till de enkla, fattiga och vilsekomna.

Han var egensinnig som få
och farlig för Status quo:
Mot lag och auktoritet
han ställde barmhärtighet.
Jag vet han blev pinad ihjäl
i går. Det fanns giltiga skäl.
Ty han ställde barmhärtighet
över lag och auktoritet.

I samma diktsamling – Från mitt ekorrhjul – skriver han även:

Det var bara tokar och dårar
som lyssnade på dej först.
Det var slavar och skökor och ogärningsmän,
men då var ditt rike störst.

En av de mest kända dikterna är den innerliga

Kan du höra honom komma, att han kommer som en psalm
– så djup och så drömmande stilla
han vandrar dej till mötes i dagarnas kvalm
och han vill dej inte alls något illa.

Ferlin är en trägen bibelläsare och har fått mycken inspiration från Bibeln, »en tung gammal bok, som min farfar predikat ifrån». Han skildrar en lång rad gestalter ur både Gamla och Nya Testatmentet. Ofta gör han dem levande för oss på ett nytt sätt. Här kan erinras om rubriker sådana som Knorr, Tio rättfärdiga, Drömmen i Babel, Men vilken är min nästa, Barabbas, Judas Iskariot. Särskilt fäster sig i minnet juldikterna Maria och Herdarna. Maria skrämdes inte av herdarna, »men gråa konungar tre de snörde min strupe till ångest för guld och för aloe».

Kan lycka lysa till smärta
och glädje brista till gråt?
Tyst gömde jag allt i mitt hjärta
och mindes det efteråt.

Den andra dikten skildrar herdarnas besvikelse, när de kom hem till byn och ingen ville tro deras budskap.

Ingen skänkte ett ord till svar
och ingen visste var barnet var.
Männen tego i hårdnat knot
och kvinnorna sågo oss skyggt emot.
Hörde de då ej rymdens sång,
eller ville de bara vardagsgång?

Nils Ferlin har en skarp blick för vad som är äkta eller falskt. Hänsynslöst avslöjar han uppblåshet och självgodhet. Men han har ett varmt hjärta och en mjuk hand »för allt som är blint och vilset och vint i världen och skackt». Själv grubblar han alltjämt över livets gåta utan att ha fått svar. Titeln på hans senaste diktsamling – Från mitt ekorrhjul – antyder hans pessimistiska livssyn, som stundom fyller hans hjärta med ångest.

Frid väntar jag bara av mullen sval
och jag ängslar mej inte för Josafats dal.
Frid väntar jag bara men räds ändå.
Den sista sträckan blir svår att gå.
Vilt skriker jag kanske och fäktar.
Det hoppas jag, Död, du ursäktar.

Men som en ljusstrimma i mörkret kommer budskapet om en hugsvalande Gud:

Det ska vara en varlig – en stillsam gud
som ej vill bullra och tala
och ej vill orda om skuld och bud
men tiga blott och hugsvala.

Den tacksamhet för Nils Ferlins författarskap, som är den närmaste anledningen till dessa rader, kan inte uttryckas bättre än i en önskan, att han måtte finna vägen ut ur meningslöshetens ekorrhjul och få höra den hugsvalande rösten.

Bak mörkan en port i förbrödringens hus
där ingen bär ondska för tro,
omsider de tändas de gyldene ljus
som lysa vårt hjärta till ro.

Den här uppsatsen skrevs ursprungligen till Ärkestiftets julbok 1958 av dåvarande kontraktsprosten i Penningby, Sven Solén. Den har välvilligt ställts till *Poste Restantes* förfogande av sonen Gunnar Solén i Uppsala. Denne blev i ungdomen god vän med Nils Ferlin, en vänskap som bestod fram till skaldens död. Hur det hela började berättade Lennart Jansson om i *Norrtelje Tidning* den 6 juli 1982:

Sent på nyårsnatten år 1948 lyste det i ett fönster i Länna prästgård. Bakom rutan satt prostens son Gunnar och läste. Plötsligt hörde han en duns; det var tydligen någon som kastade snöboll mot fönstret. Han öppnade detta och tittade ut. Nedanför stod Nils och Henny Ferlin, som förklarade att Nils befann sig i själanöd och ville tala med prosten. Naturligtvis släpptes makarna Ferlin genast in i stugvärmen.

Det blev ett tre timmar långt nattligt samtal, som för skaldens del också bestod i recitation och sång av egna dikter. Till slut kände han sig tydligen så själsligt lättad att han dansade en virvlande sjömansjigg till tonerna av "Marseljäsen", som på ett eller annat sätt exekverades av Henny Ferlin.

Detta nattliga äventyr blev upptakten till en djup vänskap mellan ynglingen och den betydligt äldre skalden och hans fru. Ofta fick han uppleva nöjet att sitta samman med makarna Ferlin i Norrboda under diskuterande om livets existensiella frågor. Ibland avbröts man av katten Pelle-Jöns, som ville in och få ett ord med i laget.

Nils Ferlin brottades med livsfrågorna och det finns mycket bibliskt i hans diktning. Gunnar Solén framhåller att Ferlin var synnerligen tolerant mot andras tro, men oförsonlig gentemot alla former av hyckleri. Han var bottenärlig och trodde han att han hade sårat någon med sina ord, så var han genast redo att lägga allt till rätta. Gunnar Solén är en lågmäld berättare som med stor ömhet delar med sig av sin gemenskap med Nils Ferlin och även kan teckna bakgrunden till några av dennes mest uppskattade dikter.

"Ich bin ein Ferliner!"

Med denna kennedyska travesti hälsade Hans Alfredson välkommen till Ferlin-matinén på Skansen söndagen den 14 mars. Under våren har man där arrangerat litterära vis- och recitationsdagar – och ska man döma av publiktillströmningen till Ferlin-evenemanget så har detta initiativ blivit en pyramidal succé – liksom det mesta Hasse A. har tagit sig före.

Redan vid Skansens huvudentré möttes man av beskedet "Lapp på luckan!" eller m a o utsålt in i minsta skrymsle. Utanför Nyloftet fanns en stor skara Ferlin-fans samlade, däribland ett antal styrelseledamöter i Sällskapet. Det var bara med utvecklandet av renodlad argumentationsteknik och solkigt presskort som *Poste Restantes* utsände lyckades bereda sig en undanskymd plats i den absolut fullsatta lokalen.

Efter Skansenchefens introduktion tog sällskapets skattmästare Tor Englund till orda. Och det gjorde han med besked – något som resulterade i ett trettiotal nytecknade medlemskap i Nils Ferlin-Sällskapet. Därefter var det dags för huvudpersonerna att ta scenen i besittning: trubadurerna Ove Engström och Margareta Kjellberg samt recitatören Henry Iserman.

Att säga att alla vi som köat i leran och duggregnet fick valuta för tålamodet, vore att ta i. I underkant. Med inlevelse och känsla spelade Ove och Margareta upp en formidabel kavalkad av finstämda visor med texter där naturligtvis Nils Ferlins alster stod i särklass. Välljudet interfolierades av intelligent och följsamt s k mellansnack; bägge trubadurerna har ju såar att ösa ur när det gäller svensk viskonst och dess historia.

Recitation verkar dessvärre vara en konstart i utdöende. Men så länge vi får tillfälle att höra Henry Iserman recitera Ferlin finns det ingen anledning att klaga. Porträttlikheten och det inkännande tonfallet gör att det går kårar av vällust utefter ryggraden på de lyckliga åhörarna.

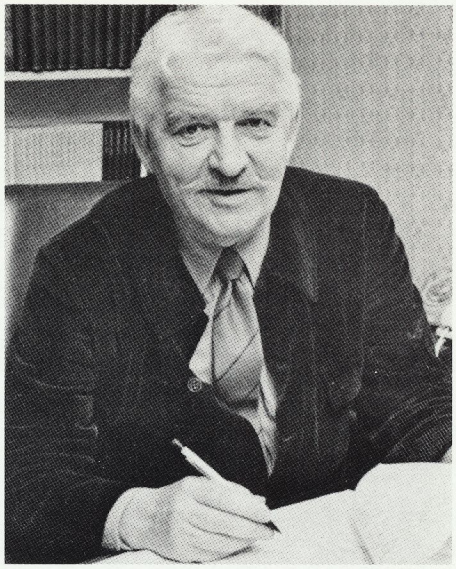

Hans Alfredson sa sig känna själarnas sympati med Nils Ferlin. Inte minst med skaldens suck: "Gud må förlåta mig somliga rader!"

Summa summarum: ett alltigenom högklassigt evenemang som ackompanjerades av publikens synnerliga bifall. Skrivaren av dessa rader är den förste att beklaga de många intresserade som fick vända om vid dörren med oförrättat ärende. Men hav tröst – nästa gång hyr vi in oss i Globen!

ALF OLLE ANDERSON

Kafé Klara

Pühapäeval 18. aprillil kell 12.00
Esmaspäeval 19. aprillil kell 17.00

Luuleteater Varius Tallinnast külastab järjekordselt Stockholmi ja seekord vägagi originaalse etendusega rootsi ja eesti keeles.

VANA TORUKÜBAR
STSEENE JA MUUSIKAT
NILS FERLIN'I ÜMBER

Av ovanstående framgår med all tydlighet att i mitten av april utspelade sig ett originellt gästspel av en estnisk ensemble med scener och musik kring Nils Ferlin. Rätta oss gärna om vi har fel, men nog står väl "Vana Torukübar" för "En gammal cylinderhatt"?

När Ruben Nilson fick det första Ferlinpriset

Nils Ferlin-Sällskapet hade nyligen bildats. Efter ett minnesprogram på hösten 1962 i TV om Nils Ferlin hade några av dennes närmaste vänner kommit att diskutera möjligheten att bilda ett sällskap till Nils Ferlins minne. Författarna Ingegerd Granlund och Carl Emil Englund, båda synnerligen aktiva inom Sveriges författarförening, kom att stå för de praktiska arrangemangen och redan ett år efter Nils Ferlins bortgång 1961 fanns det en preliminär styrelse. Förutom de ovan nämnda ingick i denna Gustaf Andborg, barndomsvän till Nils Ferlin, Idun Lovén, med egen konstnärsskola, Josef Briné, musiker, samt bibliotekarie Folke Dahl. Snart knöts också författaren Stig Carlson, *Lyrikvännen*, och Carl Albert Andersson, stadsfullmäktiges ordförande och chef för KF, till styrelsen. Denna såg nu som Sällskapets kanske främsta uppgift att instifta ett lyrikstipendium till Nils Ferlins minne. Medlemmarna strömmade till, medel flöt in och år 1963 hade Sällskapet tillräckligt med guld i spargrisen.

AV TOR ENGLUND

I okober 1963 sammanträdde styrelsen för att fatta beslut i prisfrågan. Tretusen kronor skulle utdelas till en poet skrivande i Nils Ferlins anda. Att hitta en sådan var inte lätt. Nils Ferlin var unik och att hitta en annan poet som var lika unik så att säga på samma sätt, men på ett annorlunda vis, var en grannlaga uppgift. Dessutom borde priset helst gå till en poet som inte tillhörde de vanliga stipendiehästarna, för att nu citera Albert Viksten. Medlemmarna i Sällskapet hade som vanligt kommit med förslag på stipendiater, men förslagen var få. Fanns det någon poet med samma livssyn som Ferlin, satirisk och frätande som saltsyra, ömsint, sångbar, tänkvärd och dessutom försedd med rimkonstens krona? Diskussionen ville aldrig ta slut. Det var författaren Carl Emil Englund som kom att avgöra valet. Han framkastade ett namn på en person som vid den tiden var så bortglömd att man nästan inte ens kom ihåg att han fanns, en person som inte hade utgivit något från trycket sedan 1947, en person som sällan hade blivit honorerad, men i alla avseenden var en poet i Nils Ferlins anda: Ruben Nilson. Stig Carlson stödde omedelbart förslaget och citerade omgående en av Ruben Nilsons dikter: "Den okände soldaten"

Här vilar jag, den okände soldaten,
inunder min triumfbåges vita marmorvalv.
Man hittade min kropp – nåja – åtminstone
en halv,
och jag fick fin begravning utav staten.

På något sätt kändes det symboliskt, detta med den okände. Diskussionen avstannde. Beslutet var fattat. Carl Albert Andersson, Sveriges meste ordförande, drämde vant klubban i bordet och därmed var allt avgjort. Priset 3000 kronor, skulle gå till poeten Ruben Nilson, författare till endast tre böcker: "Vanvördiga visor", "Vår vackra värld" och "Balladen om Eken". I dag är dessa böcker svåråtkomliga rariteter – särskilt om man vill ha originalupplagorna.

Eftersom det nu var första gången priset skulle utdelas ville styrelsen givetvis göra det hela lite festligt. Inte något vanligt telefonsamtal eller telegram till pristagaren i förväg. Nej, bättre upp! Varför inte ta poeten på sängen? Kanske åka ut till honom, ta med blommor, kaffe och kaffebröd, stå för sång och musik, tal och festligheter – allt på en gång. Här skulle överraskas!

Via Lars Hökerbergs förlag fick man adressen. Enligt uppgift, och här svor förlaget på sin ära, var Ruben Nilson bosatt i Solna på Hagavägen 4 tre trappor upp. "Det är bara att åka dit. Vad roligt att han skulle få priset. Hälsa från oss!"

På förmiddagen den 19 oktober 1963 samlades så styrelsen i Nils Ferlin-Sällskapet intill Hagavägen 4 i Solna. Huset visade sig vara en relativt modern byggnad i många våningar och låg inte långt från den vackra Hagaparken. För att riktigt visa att även solen ställde sig på gratulanternas sida var det ett strålande fint höstväder. Och på Hagavägen 4 formerade nu Ferlin-Sällskapets styrelse sina positioner och väntade tills alla hade kommit. Där var Carl Albert Andersson, som tagit sig ledigt från stadshusets bekymmer, tillsammans med rektor Ingegerd Granlund och den något jäktade boklotteriförestånda-

ren Carl Emil Englund. Stig Carlson från *Lyrikvännen* hade med sig en stor blomsterkvast. Där stod Gustaf Andborg, även han med blommor, och där fanns konstnärinnan Idun Lovén. Själv hade jag smitit från en föreläsning om matematisk analys. Jag fann ett möte med Ruben Nilson mer lockande än integrering i fyrdimensionella rum.

När alla var samlade sa någon till mig: Kanske du vill kila upp lite i förväg och förvarna. Ruben kanske ligger och sover. Han måste väl ändå få lite tid på sig att vakna. Vi kan väl inte bara komma inklampande allihopa. Han kan ju svimma av förskräckelse.

Tre trappor går man fort när det är bråttom. Vilken dörr som var Ruben Nilsons syntes tydligt för där stod hans namn. Jag ringde och ringde och ringde men bakom dörren var det alldeles dödstyst utom när ljudsignalerna skar sönder tystnaden i smala remsor. Jag greps av kallsvett: han var inte hemma. Det här var något som ingen tycktes ha räknat med. Jag fortsatte att ringa. Just när jag var på väg att ge upp öppnades granndörren och en äldre dam steg ut. Hon stannade till förvånat, såg på mej och sa: *Ja, ja, fortsätt och ring du. Men se jag har bott här i huset i tjugo år och jag har då aldrig sett en människa gå genom den dörren – varken in eller ut. Varken ut eller in. Jag har över huvud taget aldrig sett den dörren öppen. Det finns ingen där inne! Och har aldrig funnits.*

Jag fann det hela omedelbart självklart. Naturligtvis måste det vara så här. Var och en som tagit del av Ruben Nilsons visor vet att det är så här livet är. Exempelvis: man både finns och inte finns, både bor och inte bor – sånt händer dagligen. En Ruben Nilson kan bara inte bo i en vanlig tvårummare. Det var som att själv deltaga i en visa av Ruben Nilson, en poet som finns men ändå inte är. I varje fall inte på den adress hans förlag tror. En adress på vilken ingen bodde, på vilken ingen kanske nånsin hade bott. Jag gick ned till styrelsen på nedre botten och berättade.

Det blev fullkomligt tyst. Om någon kommit att tänka på att man vid dylika stunder brukar släppa en knappnål för att höra när den faller till marken så skulle man nu gjort den erfarenheten att ingen – trots tystnaden – ändå skulle hört knappnålsdunsen. Vid sådana här tillfällen har man nämligen helt andra saker att fundera över. Stig Carlson bröt tystnaden: *Vem har sett Ruben senast?* Det visade sig vara Carl Emil Englund, som senast haft kontakt med Ruben Nilson och det i maj 1955 i samband med en stipendieutdelning i Boklotteriet. Ruben hade vid det tillfället fått ett stipendium på två tusen kronor och deltagit i festligheterna med sång. Ingen av de närvarande hade alltså sett Ruben Nilson på åtminstone åtta år. Det var Ingegerd Granlund som nu högt ställde den fråga som alla redan ställt sig själva: *Lever han? Vi kanske har gett vårt första pris till en som är död! Han kanske har varit död i flera år! Har meddelandet gått ut via TT?* Det visade sig att TT föredömligt gjort sin plikt och meddelat en nyhetstörstande allmänhet att Ferlinpriset för första gången delats ut och att det gått till Ruben Nilson.

Skaran skingrades snabbt och var och en for till sina göromål. Carl Emil Englund och Ingegerd Granlund beslöt dock att gräva vidare i saken. Englund kontaktade skatteverket. De måste ju rimligen veta. Det är få människor i detta rike som undgår skatteverkets argusögon. Ruben Nilson tillhörde detta släkte. Skatteverket fastslog nämligen – inte utan en viss pondus – att någon Ruben Nilson inte existerar, inte har existerat och ur deras synpunkt sett var det av föga intresse om han eventuellt skulle komma att existera. Inga bokföringsregister visste heller något. Rundringning till författar- och konstnärskolleger gav samma dåliga resultat. Erik Asklund hade visst sett Ruben i början av 50-talet men där upphörde spåren för hans del. Det var Ingegerd Granlund som fick napp hos stockholmskännaren Vera Siöcrona. Hon visste att Ruben Nilson hade två söner och att en av dessa bodde på Reymersholme. Han hette Åke Nilson. Dit ringde nu Carl Emil Englund. Åke var hemma. *Jovisst levde Ruben! Nej, där bor han inte! Han bor ju ute i en liten byggnad i Mörbyskogen. Jovisst, han blir glad! Jag ska ordna så att han kommer hem till mig i kväll. Välkomna då!*

På kvällen den 19 oktober for en något decimerad styrelse hem till Åke Nilson. Det var bara Ingegerd Granlund och Carl Emil Englund som for dit förutom jag och Blixt-Johan, en medarbetare från Boklotteriet. Ruben Nilson var där när vi kom och han var på ett strålande gott humör. Efter det att Ruben fått sina pengar och ett tecknat diplom av konst-

nären Folke Karlsson, kom gitarren snabbt fram och Ruben började sjunga på sin utpräglade stockholmska. Han började med "Trubaduren" – en av hans kanske mest kända och uppskattade visor.

Grevinnan hon satt vid ett fönster,
hon satt i sin jungfrubur
i natt rock med gyllene mönster.
Då kom där en glad trubadur.
– Kom in här och spela en visa,
min man är i främmande land.
– Din skönhet, min fru, vill jag prisa,
om du ger mej ditt hjärta och hand.

Sedan Ruben sjungit hela balladen berättade han om sina mödor när han skrev visan. Han hade länge kämpat med texten, för att inte säga brottats, men texten ville inte riktigt ta form. Han gick alldeles bet. Då kom han att höra Gunnar Turesson, som just hade tonsatt "Den excentriske lorden", en dikt av Nils Ferlin:

Det var den excentriske lorden
som bodde på Midnight Hill
– om så att du känner den gården
åt norr eller söder till.

Genast stod det klart hur hans egen visa skulle vara. Och här hade han ju melodin. Javisst, ta den bara, svarade Gunnar, jag gör en ny melodi till Ferlin.

Grevinnan hon vred sina händer.
– Min man är borta min vän,
han krigar i främmande länder
och kommer väl aldrig igen.
Kom in här och spela en visa,
så sorgsen jag är i mitt sinn.
– Din skönhet, min fru, vill jag prisa,
sa sångarn och klättrade in.

Och denna kväll spelade verkligen trubaduren för oss: "Fimpen och tändstickan", "Den odödliga hästen", "Kung Salomo","Farao och hans dotter".

Vid kaffet berättade Ingegerd Granlund om sitt första möte med Ruben Nilsons böcker. Det var i mitten av 30-talet och "Vanvördiga visor" hade just kommit ut. För en fattig studentska var det inte tal om att köpa några böcker, men det skulle snart bli födelsedag. Några snälla och gudliga fastrar lovade den unga Ingegerd en uppbygglig bok när hon skulle fylla år. Ingegerd sa att det just hade kommit ut en bok med visor som hämtade sin motivkrets från bibeln. Den skulle passa. Fastrarna blev förtjusta för bibelvisor kan man inte få nog av. Så fick Ingegerd Ruben Nilsons första bok, "Vanvördiga visor", i present av sina fastrar, som såg boken som ett led i deras uppfostran av det uppväxande släktet. *De läste nog aldrig boken,* förmodade Ingegerd, *den var nog inte så som de hade tänkt sig.* Nej, förvisso inte.

Som bevis på detta sjöng nu Ruben visan om Laban och hans döttrar:

Laban hade tvenne döttrar,
skarpa jäntor bägge två.
– Drängen Jakob kom och fråga
vem han kunde få.
Laban stannade på vägen,
klia sej på kran,
svara arg och smått förlägen:
Ja, det vete fan.

Jag frågade Ruben vilken av alla sina visor som han själv satte högst. Han blev tyst en stund, tog så åter gitarren och sjöng följande visa ur "Balladen om Eken":

Nestan bara bakåm tåmten va en skog
såm va så stor
närapå en trettielvafemton mil
ja kröp under ve stakete ifrån Villan såm
man bor
för ja måste leta rett på min Pil
...
å den hära långa sagan ska jag sjunga
varje da
ja har hitta på den sjelv såm ingenting
men när ja blir stor sa mamma ska ja
Selja den Jaha
å då blir ja rik för allt kåmmer Kring

Nåja, rik blev aldrig Ruben Nilson. Han eftersträvade det nog inte heller. Men förhoppningsvis kom han att ha stor glädje av den prisssumma han fick från Ferlin-Sällskapet i egenskap av den allra förste pristagaren. Men allra mest betydde det nog för honom att ha blivit observerad och vara värd ett så prestigefyllt pris. Det finns all anledning att återigen citera Ruben Nilson. Vem kan säga det bättre än skalden själv:

Hej bröder som slåss
med palett och med ord!
Det är tid att fly

från stafflier och bord.
Se stjärnornas bloss
titta ned på vår jord
och neondrömmar tänds i Klara.
Hej, du målare! Släng nu
båd' penslar och skrin.
Och du skrivare! Stäng nu
din resemaskin,
ty nu månde vi gå
för att få en klass II
på ett ölschapp i gamla Klara.

...

Ja, kanske en sång
kommer till vid hans bord
som kan glädja gott folk
när hans gärning blir spord.
Kanhända en gång
att hans enkla små ord
ska anammas som äkta vara.

– Man ska sjunga hans visa
på scen och på krog,
och publiken ska prisa
"geniet" som dog.
Kanske säjer nån sprätt:
Ja, den där har man sett
på ett ölschapp i gamla Klara.

Ruben Nilsons visor ska leva länge. För det är med dem som med all stor konst – det är "äkta vara".

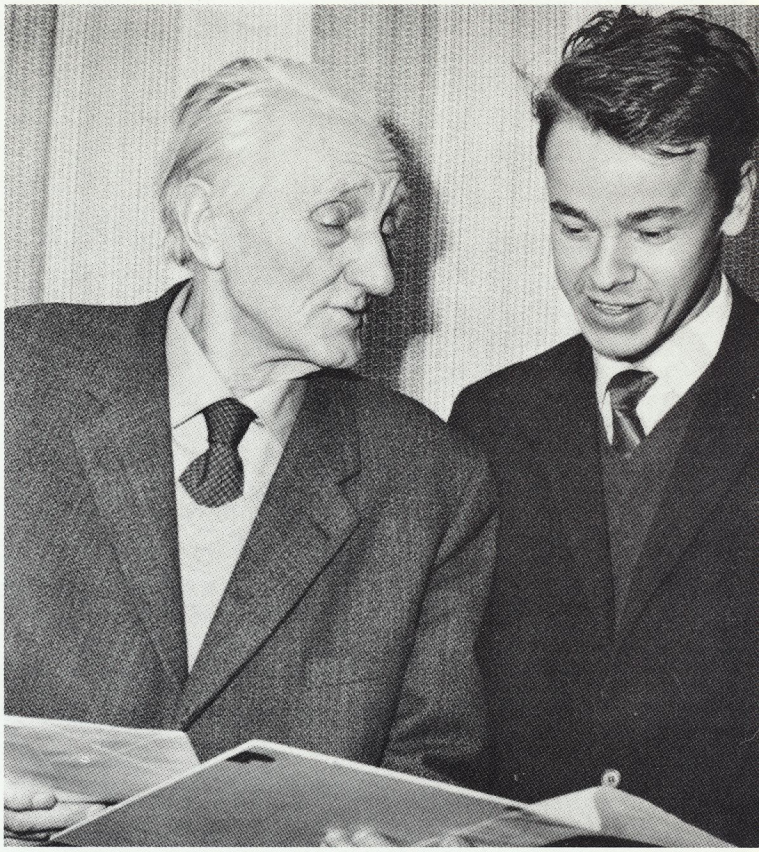

Den synnerligen prisvärde Ruben Nilson med Poste Restantes förste redaktör Tor Englund på den tid det begav sig.

NYTT PÅ SKIVA

Den förste som erhöll Ferlinpriset, Ruben Nilson, har i år, då det är hundra år sedan han föddes, uppmärksammats med två splitter nya CD-skivor.

Dels Visans Vänner som givit ut "24 RUBEN NILSON" med bl a Margareta Kjellberg, Jeja Sundström, Stefan Demert, Jan-Olof Andersson, Kurt Trädgårdh, Ove Engström och Håkan Steijen, dels Torgny Björk eller som han kallar sig Herr T och då tillsammans med sina spelmän. "Ännu mera Ruben Nilson" heter skivan och innehåller bl a helt nya tonsättningar av Olle Adolphson och Torgny Björk själv.

Så har Ove Engström kommit ut med en mycket pressrosad CD som är helt ägnad Nils Ferlin. "I Nils Ferlins gränd" heter den och innehåller några tonsättningar av okända Ferlindikter, bl a "Visa för vilsna barn" och "Katten i Penningby". Vidare en hel svit med nya tonsättningar av Asta Nilsson som nu, nära 80 år gammal, debuterar som kompositör på skiva.

Slutligen en skiva med en ny trubadur på frammarsch, Torsten Arnbro. "Morgon vid havet" heter hans CD och innehåller bl a två Ferlin-tonsättningar av Torsten själv, "Tre dagar" och "Om våren". Vidare har Torsten tonsatt egna texter, men också Bellman och 1700-talspoeten Jakob Frese. Torsten Arnbro kommer Ferlin-Sällskapets medlemmar att kunna höra "live" den 5 juni, då han medverkar i konserten i Norrtälje i samband med sällskapets årsmöte.

Boråspolisen och Nils Ferlin

Nils Ferlin gästade i början på 1940-talet flera gånger vår stad. Vänligt bjuden hit av disponenten Hugo Ferlin. En annan av Nils Ferlins verkliga vänner här var konstnären Svän Grandin.

En vårnatt 1943 råkade Nils Ferlin och Svän Grandin på en ung polis, Evert Hasselqvist, ordf i vår stads polisförening och styrelseledamot i Svenska Polisförbundet. Det var en hård tid politiskt sett – de svenska nazisterna vädrade morgonluft och bankade på litet varstans, bla hos polisen...

Detta sammanträffande resulterade i en mycket vacker jubileumsgåva, en oljemålning av Svän Grandin som i dag finns hos Svenska Polisförbundet i Stockholm.

Om detta berättar Evert Hasselqvist, sedan 16 år tillbaka pensionerad från sin tjänst som chef för kriminalroteln vid Sollentunapolisen utanför Stockholm.

Ett vackert blickfång – Svän Grandins "Gatuparti Borås" – finns i fonden i förbundsordf Gunno Gunnmos arbetsrum på Svenska Polisförbundets exp i Stockholm. TV har förmedlat den rätt många gånger de senaste åren till vårt folk – framför det gamla Boråsmotivet har Gunnmo suttit och förklarat polisfackets krav. Och på tavlan har poliskonstapeln Edvin Ekberg patrullerat...

– Men, säger du, käre läsare, hur kommer nu vår folkkäre skald Nils Johan Einar Ferlin in i den här händelsekedjan? Låt mig få berätta den för er – tavlans historia rymmer så mycket av både mänsklig värme och förståelse för polisens yrkesroll och fackliga arbete.

Vårnatt

Det var en vårnatt i Borås 1943. Jag patrullerade i linje 5, som bla omfattade Allégatan. Stan låg där nästan ljudfri, det blåste en snål nordan. Från Konstsilkes höga skorsten kom en ljus rök. Den fladdrade till ett tag, innan den löstes upp. Tvåtimmarspasset var halvvägs gånget. Klockan tre skulle jag in och ha vakttjänst i den gamla polisstationen i rådhuset.

I korsningen Allégatan – Lilla Brogatan dök det upp två män ur halvskymningen. Jag kände på något sätt på mig, att de kom från Hotel Borås – det hyggliga mat- och dryckesstället intill Viskan.

Jag stannade upp – och i samma stund kom ett rungande vinddrag från Torggatan. Det sopade med sig ett stort vittgrått papper, som började ta jätteskutt på Allégatan. En av männen ropade: – Konstapeln! Se vårens första hare, se så glatt han hoppar!

Förknippelsen med en hare var inte alls så tokigt – det stora vitgråa papperets rörelser hade faktiskt något av en hares skutt över sig.

Nazisterna

De två kom närmare. – Får vi presentera oss? sa den kortare av dem. – Svän Grandin, målare. – Nils Johan Einar Ferlin, poet, sa den andre.

– Evert Hasselqvist, sa jag. – Å, f-n, sa Grandin, då är du ju ordförande i polisföreningen. Det var ett dj-a bra uttalande du gjorde mot nazisterna i tidningen häromdan. Dom skickar ju "Den svenske nationalsocialisten" till er på polisstation. Och ni ser till att den går direkt i rådhusets värmepanna. – Tack, broder, sa Ferlin och gjorde en teatralisk bugning mot mig. Heder åt svensk polis!

På Arendorffs tid

Ja, vad som sedan sas kan jag innesluta i denna mening: jag hade träffat två för mig okända människor, som gav otvetydiga bevis på en stark vilja att värna vår svenska demokrati, som väl förstod vår yrkesroll i den och vårt fackliga arbete.

Vi skildes vid Folkets hus. Grandin bodde vid Olofsholm bakom nya brandstationen, sa han. Och innan vi skildes sa han: – Å jubilera ska ni ju i polisförbundet, läste jag också. Hur skulle det vara med en oljemålning från Borås som en hälsning från er? – Ett gatuparti, sa Ferlin, med känsla i penselföringen; jag instämmer. Och så avslutade han med att deklamera "På Arendorffs tid".

Det glömmer jag aldrig.

Och så några dagar därefter. En telefonsignal hem tidigt en morgon. Det var Grandin. – Har du tänkt på tavel-förslaget, sa han. – Javisst, svarade jag, men kostnaden. – Det talar vi tyst om.

Och tyst skall vi ock tala om den nu. Vi tog emot Svän Grandins tavla med Nils Ferlins starkt understrukna välvilja med stor tacksamhet i polisföreningen. Vi visste, att i botten av den låg hans ungdoms hårda, fackliga kamp för att ge textilarbetarna människovärdiga löner och arbetsvillkor; han om någon visste vad fackligt arbete betyder...

Vackert dokument

Svän Grandins "Gatuparti, Borås" är ett vackert dokument över det Borås, som en gång var. Här i hörnan av Österlånggtan och Yxhammarsgatorna var en av stans viktigaste knutpunkter; här har många Boråspojkar lekt: Ingvar Carlsson, Gösta Spjuth, William Lind, Wollmar Sandell, Gunnar Grenfors – se några av dem jag nu kommer ihåg.

Det var med stor glädje jag en sommardag hämtade den här tavlan hos Svän Grandin. Dagen innan hade Nils Ferlin fått se den; han hade gett den sin höga uppskattning, berättade Sväns fru Edith för mig.

Och det var ett av mitt livs käraste uppgifter, då jag på ett förbundsstyrelsesammanträde i Sveavägen 45, Stockholm, kunde överlämna Borås lokalpolisförenings gåva till 40-årsjubilerande Svenska Polisförbundet – må den vara en vacker symbol för den goda viljan att hjälpa till i förbundets strävanden...

Varför just Borås?

Vid det här laget i min lilla berättelse undrar väl den litteraturintresserade, varför Klarabohemen Nils Johan Einar Ferlin var i Borås? Jo, det har sin egen lilla förklaring, låt mig också tala om den för er:

Jo, i Borås bodde och verkade på den tiden en de sköna konsternas mecenat. Han hette Hugo Ferlin, titulerade sig disponent, och var ägare av AB Nya Bryggeriet i Borås – han var inte på något sätt släkt med Nils Johan Einar Ferlin, om ni nu spekulerade i det. Nej, han, Hugo, var endast hans namne – och en stor och sann beundrare av Nils poesi. Och stark ekonomi brukade Hugo till att hjälpa konstnärer av alla de slag. Så kom det sig, att han ibland bjöd Nils Ferlin till sig i Borås, kost och logi på stans hotell. Och i stadens kulturella kretsar var man sannerligen inte sen med vidare inbjudningar...

Svän Grandin: "Gatuparti, Borås". Observera polismannen på gatan till vänster. Tavlan är målad inifrån Bengtsons bokhandel, nedlagd på 60-talet.

Fingerkrok

Hugo Ferlin hade en liten egenhet här i livet; när han fått några s k järn, ville han gärna dra fingerkrok. En gång ville han dra fingerkrok med en ung poliskonstapel; han lade upp en 100-kronorsedel på skyltfönsterbrädan till Bengtsons bokhandel – det var f ö i den Svän Grandin suttit, när han skissade sin målning.

– Hundralappen får du med glatt hjärta, om du drar opp mig, sa Hugo Ferlin!

Och poliskonstapeln, som i unga år tränat fingerkrok i sin barndoms stad Lidköping, drog efter en stund opp utmanaren och fick 100-lappen för besväret. Det var nästan en halv månadslön för honom. Och källarmästare Ekholm på Stadshotellet, som tjänstgjort som domare, påbjöd ett dämpat hurra i den stilla natten...

Nils Johan Einar Ferlin kom att läsa mycket ur sin rika fatabur för mig. Hur många gånger har jag inte tänkt: – Tänk, om jag vid dessa tillfällen haft med mig min bandspelare från nutidens liv – nåja, jag har ju hela hans poesi...

Och att jag sedan kom att bli Nils Johan Einar Ferlins och hans hustru Hennys testamentsexekutor – ja, det är en annan historia, som Kipling säger.

EVERT HASSELQVIST

NYTT FRÅ VÄRMLANN

GUNDE JOHANSSON, blev år 1981 den andre Trubadurpristagaren i Ferlin-Sällskapets historia. I höstas fyllde den folkkäre glädjespridaren 70 år. Något som han kommenterade sålunda: "Äsch. Att fylla år är ingen egenskap, det är ett lyte." Icke desto mindre inflöt en vecka senare följande notis i Värmlands Folkblad:

TACK

Frå Motjärnshôtta

Ett hjärtevarmt tack te alle goe vänner för hyllning på min dag 18/10! Vanlitt fôlk å fôlk i två tininger i Värmlanns å Örebro å Kôpperbergs län, i Radio Värmlann å ifrå Stora å Kärnåsen å regeringa å ôppåsisjon å fôlkbildninga å landstinge å kôrka å Sven Ingvars å Mexikaner å Bengt i Paris, Zelek i Amerka å Egil å Klevelann i Nôrje å Ferlingruppen i Felpesta å släkta å alle ni andre!

Huse ble fullt mä vänner å blommer, ett trä å två kôrsstener! Å mânge andre saker. Å jädrar va rolitt vi hadde, sjöng å spela så stôga skaka!

Tack! Tack! alle goe vänner!

Gunde i Motjärnshôtta

I samma avisa inhämtar vi att:

Två Ferlintolkare får dela på kulturstipendiet

FILIPSTAD (VF)

Rolf Mårth och Bror Frisk – två kulturprofiler i Filipstad som får motta Filipstads Gillets kulturstipendium 1992.

– Det har varit en lätt uppgift att utse dessa väletablerade estradörer till årets profiler, framhåller man från Gillet.

Motiveringen att tilldela de båda Filipstadsmusikerna utmärkelsen är följande: De kan uppvisa ett mångårigt framgångsrikt scensamarbete som Ferlin-tolkare, med en i vida kretsar uppskattad repertoar. Båda är tillika medlemmar i kulturföreningen Ferlingruppen, där deras helhjärtade engagemang varit synnerligen betydelsefullt för vidmakthållandet av det Ferlinska arvet i Filipstad.

Rolf Mårth var under 70-talet turnerande musiker på heltid. På senare år har han allt mer gjort sig känd som vissångare och kompositör. Efter hand har visprogrammen, tillsammans med Bror Frisk, i allt högre grad fokuserats på filipstadsskalden Nils Ferlin.

Det stora Ferlinintresset har resulterat i bland annat musikteaterstycket "På Fabians tid", som skrevs redan 1983. 1990 utkom vissamlingen "Att vara en visa" där Rolf Mårth tonsatt ett trettiotal dikter av olika författare, av vilka Dan Andersson, Karin Boye och Nils Ferlin är de mest namnkunniga.

Bror Frisk turnerade med Albin Fernström och Bångbro-Stina redan när seklet ännu var ganska ungt. Flerfaldig svensk och nordisk dragspelsmästare, samt kompositör av bla "Filipstadsvalsen". Fram till sin pensionering lärare vid Musikskolan i Filipstad. Med sin grundmurade känsla för musikaliska kvaliteter är han Ferlingruppens musikaliska stöttepelare. Har sedan början av 80-talet samarbetat med Rolf Mårth med olika visprogram, både som solist och ackompanjatör.

Ulla Olin tog full pott!

1992 års Ferlin-pristagare, finlandssmålandska poetissan Ulla Olin, blev allt annat än lottlös vid prisutdelningen den 22 oktober förra året. Nej, på de två lotter hon köpte vid tillfället i fråga utföll vinst på samtliga. Första priset bestod av den välbekanta Ferlin-litografin av världsmästaren i teckning, Evert Karlsson. EWK fanns förstås på plats och försåg chevalereskt konstverket med en högst personlig dedikation.

Redan knäande under Vivianne Geijers tungt vägande och kongeniala Ferlin-relief, föll också en hel kasse god litteratur på Ullas lott, däribland ett verk hon sade sig länge ha saknat. I sitt välformulerade tacktal vidimerade Ulla Olin att detta var en afton hon aldrig skulle glömma. Och undra på det!

Åke Rydberg, styrelseordförande i Norrtelje Tidning AB, överlämnar prischecken på 25 000:- till Ulla Olin under överinseende av Nils Ferlin-Sällskapets ordförande Jenny Westerström.

DU som ännu ej köpt hela serien av prof. K. G. Bejemarks sex Ferlin-tallrikar bör göra det.
Det är också ett enkelt sätt att lösa ett presentproblem.

Medlemmar köper hela serien för 650 kronor alt. enstaka tallrikar för 125 kronor inkl moms.
Frakt och exp.avgift tillkommer. Cirkapriset i handeln är 200 kronor per styck.

Nils Ferlin-Sällskapet är förmånstagare till den vinst som överstiger självkostnaden.
Tveka inte. Beställ nu av Curt Enström eller COULEUR konsthandel,
Nybrogatan 14, 114 39 STOCKHOLM. Tel. 08-660 68 03

COSMOPOLITE

Text: Alf Henrikson
Musik: Jörn Granberg

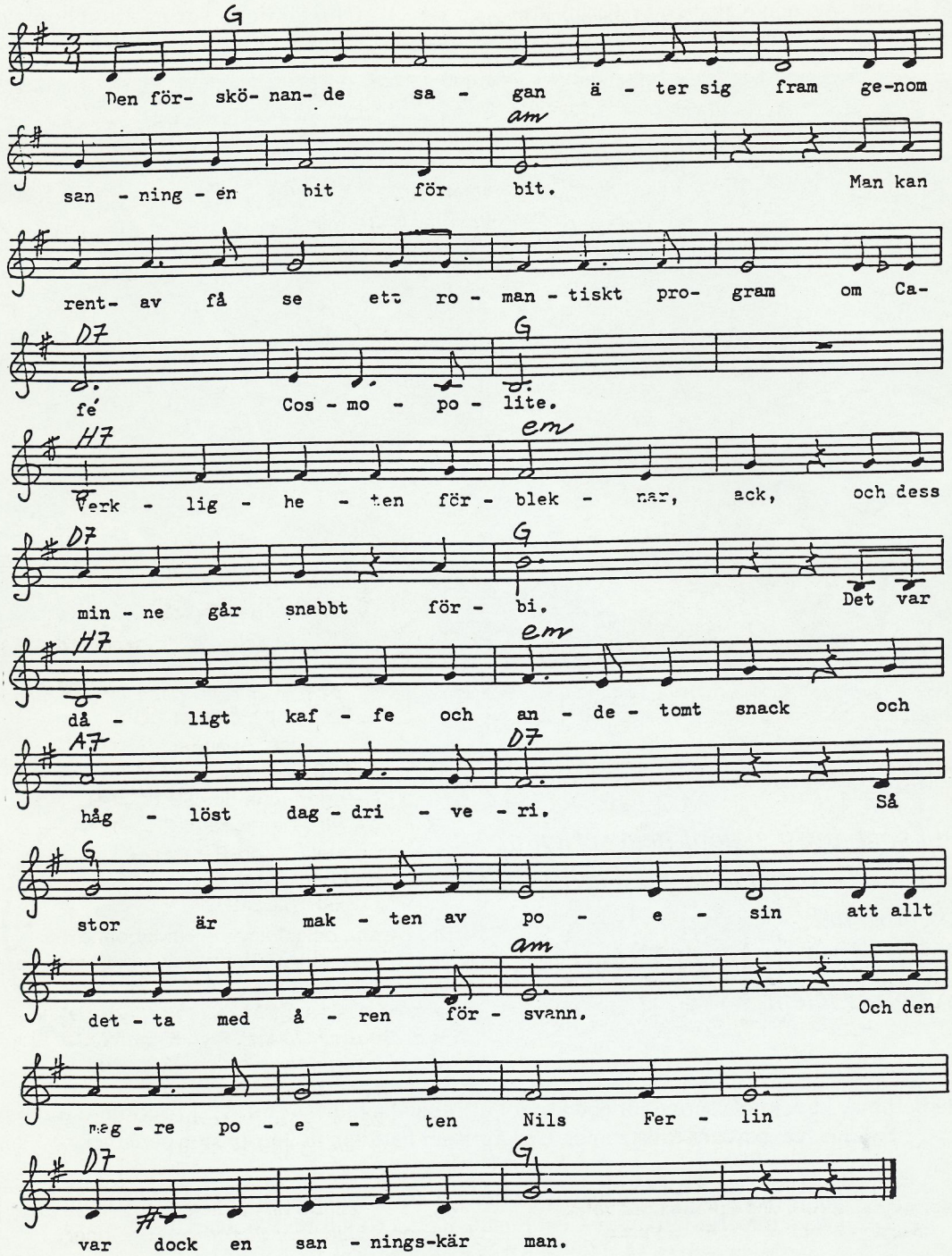

Den förskönande sagan äter sig fram
genom sanningen bit för bit.
Man kan rentav få se ett romantiskt program
om Café Cosmopolite.

Verkligheten förbleknar, ack,
och dess minne går snabbt förbi.
Det var dåligt kaffe och andetomt snack
och håglöst dagdriveri.

Så stor är makten av poesin
att allt detta med åren försvann.
Och den magre poeten Nils Ferlin
var dock en sanningskär man.

Ur samlingen VISKNORR, Svensk Skolmusik, Gislaved

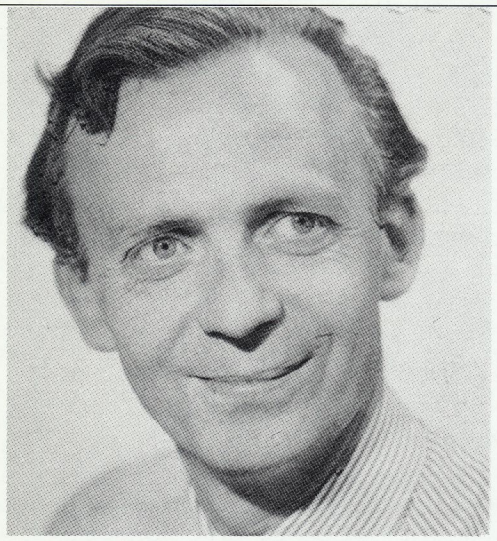

VISA, KÖR- och KAMMARMUSIK
av
Lille Bror Söderlundh
Medverkande:
Gunnel Eklund, Ove Engström
Wermlandskören, dir: Gunilla Lundquist
Musica Sveciae, dir: Sven Verde

Erbjudande till
Nils Ferlin-Sällskapets medlemmar

Kassetten ***Visa, kör och kammarmusik***
av Lille Bror Söderlundh
kan köpas för endast
60 kr + 10 kr i porto och emb.
Sätt in pengarna på pg 469 17 44-9
eller skriv till sällskapets ordförande
Gunnel Eklund-Persson
Rådmansgatan 59
113 60 STOCKHOLM

PS! Du kan också köpa ett videoband
med den Minnes- och Jubileumskonsert som hölls
i Musikaliska Akademins stora sal den
7 november i höstas med bl a ***Tatiana Angelini-Jolin, Gunnel Eklund, Ove Engström, Freskkvartetten, Oswald Löpare, Wermlandskören m fl***
Sätt in 250 kr + 15 kr i porto och emb.
på pg 469 17 44-9

Vill Du bli medlem i
Sällskapet Lille Bror Söderlundhs Vänner?
Sätt bara in 90 kr på pg 469 17 44-9

Ruben Nilson 100 år

RUBEN FRANS ISENDORF NILSON föddes 7 februari 1893 i Katarina församling på Söder i Stockholm på Skånegatan 66. Han var sjätte och yngsta barnet till snickarmästaren Nils Nilson och hans hustru Anna Lovisa Karlsdotter. Då Ruben var knappt två år gammal flyttade familjen till arbetarstadsdelen Sibirien. Adressen blev Birger Jarlsgatan 107. Huset var gammalt och kallades "Hundsjuan" i området. Här började Ruben i Jakob/Johannes folkskola den 8 januari 1900. När han gått där i tre terminer, flyttade familjen i augusti 1901 till Örby söder om Stockholm, där hans far hade byggt en villa till familjen. Rubens skolgång fortsatte i Örby folkskola till 9 juni 1906. Han var då 13 år gammal. Ruben hade höga betyg, 5 A:n och 4 a:n. Trots detta fick han inte fortsätta att studera utan sattes i lära som plåtslagarlärling hos sin äldre broder Birger, som startat eget plåtslageri 1907

Här arbetade Ruben till 1918, då brodern hjälpte honom till ett eget plåtslageri i Örebro. I samband därmed gifte sig Ruben Nilson borgerligt på julafton 1918 i Stockholms rådhus med Elsa Fredrika Söderström (1892-1961). De fick två söner: Åke (1915-1982) och Helge (f. 1921), konstnär i Örum i Skåne. I Örebro trivdes inte Ruben utan återvände till Stockholm efter fem år och började i broderns plåtslageri igen, där han fortsatte till 1934. Sitt liv som plåtslagare och längtan tillbaka till Eken har Ruben skildrat i visan "Plåtslagaren" (1919), som vissångaren Håkan Steijen tonsatte 1982.

Hittad på holme

Efter 1934 tog Rubens konstnärsskap överhanden och han livnärde sig därefter genom att måla tavlor och skriva visor. Tre vissamlingar utkom: "Vanvördiga visor" (1935), "Vår vackra värld" (1937) och "Balladen om Eken och andra visor" (1947).

Hur det gick till när Rubens "Vanvördiga visor" kom ut har min svägerskas morbror konstnären Birger E:son Birger berättat för mig. Hans historia är följande: "Det fanns en *dame* med i spelet. Hon hette Maud von Rosen. Hon var en vän till mig och min familj och hon var författare, målare och skulptris. Alltnog, vi, Ruben och några andra frotterade oss med delar av societeten, som kom på besök till Mauds ateljé på Artillerigatan. Hon ordnade ideligen middagar med god mat och mycket vin. Vid dessa fester fanns bl a Anders de Wahl och förläggaren Hökerberg. De Wahl blev intresserad av Ruben på grund av värdinnans uppskattning av honom. Upptäckten av Ruben gick till så här:

I en liten sjö på Värmdön, Myrsjön, ägde jag en liten holme, Korsholmen. Där bodde jag och familjen på sommaren. Maud von Rosen kom dit en dag och fick se Rubens manus. Ruben var ofta gäst hos oss. Det tog eld med detsamma. Hon och min fru kutade upp till Hökerberg. Och så blev det en bok. Ruben fick 250 kronor i honorar. Det var sommaren 1937."

Ruben Nilson har också tillägnat Anders de Wahl sina "Vanvördiga visor". Denne bidrog också till att göra Rubens visor populära genom att läsa dem på sina poesiaftnar. Första gången Anders de Wahl läste Rubens dikter var på hösten 1935 i Konserthusets stora sal. Ruben var där med sina vänner Brita och Kjell Walerian. Då läste de Wahl "Den okände soldaten" och "Laban och hans döttrar". Men han läste också "De stora eventyre" som först publicerades 1947 i vissamlingen "Balladen om Eken". Ända in på 1950-talet läste de Wahl Rubens dikter på sina poesiaftnar. Men ingen sådan uppläsning finns dessvärre bevarad varken på någon grammofonskiva eller i Riksradions arkiv.

Unikt röstprov

Den förste som sjöng Ruben Nilson i radio var Gunnar Turesson i ett 15 minuters visprogram 11 november 1935. Inte heller detta program finns bevarat. Däremot finns den första grammofoninspelningen kvar från 1937, då Carl Otto Taube (äldre broder till Evert) sjöng "Amerikabrev" på Odeon D 2909. Den spelades också i Uno "Myggan" Ericsons radioprogram "Från scen och kabaré" dagen innan 100-årsdagen. Programmet var helt tillägnat Ruben Nilson. Samma dag,

men i en annan radiokanal, hyllade också vissångaren Peder Svan Ruben Nilson i programserien "Kom hör min vackra visa". Då fick vi höra Rubens egen röst från den enda grammofonskiva som veterligen finns bevarad med honom.

Ruben Nilson visade redan tidigt anlag för teckning. Han har själv berättat att hans första konstverk i femårsåldern belönades med en lätt moderlig hurril och moralpredikan samt brändes i köksspisen. Det var en skildring från Norra kyrkogården, intensivt upplevd söndagen innan. Blommor, kors och gravar, likvagnar och sorgetåg.

Hösten 1909 skrev Ruben Nilson in sig vid Tekniska skolan, nuvarande Konstfack. Han gick i aftonkursen hösten 1909 och våren 1910. På dagarna arbetade han som plåtslagare. Men ritmaterialet var så dyrt att han inte hade råd att fortsätta även om ritning och målning var det bästa han visste. Detta var den enda konstutbildning som Ruben Nilson någonsin fick.

På Isendorfs tid

Ruben Nilson har själv skrivit att han 1910-12 publicerade några visor och sk skämtteckningar under pseudonym, vilken han aktade sig för att avslöja. Nu till 100-årsdagen kanske Ruben Nilson ursäktar om jag avslöjar den. Pseudonymen är Isendorf, Rubens tredje dopnamn! Belägg för detta har jag fått i tidningen *Nya Nisse* nr 10 den 6 mars 1912, där dikten "Pettersson och plåtslagaren" var införd. Den var undertecknad Isendorf. I Rubens kvarlåtenskap finns också två handskrivna dikter "Kemisk tvätt" och "Märtas förstamajskiva", som båda är underskrivna med pseudonymen Isendorf.

Nyligen har vi i Ruben Nilsons efterlämnade handlingar hittat ett brev från Evert Taube till Ruben Nilson av följande lydelse:

"Visans Vänner" som uppmärksammat Eder förnäma konst och Er persons förträfflighet har utsett Eder till medlem och anmoda Eder vänligen deltaga i månadsträffen uti Zornrummen mfl lokaler på Freden den 27 januari kl 7 em i vanlig klädsel.

Enligt uppdrag den 23/1 1936.
Evert Taube

Den skygge och tillbakadragne Ruben Nilson deltog sällan i Visans Vänners träffar. Men trots det måste han ha känt en stor samhörighet med visvännerna eftersom han målade sin stora monumentalmålning "Visa genom tiderna" till Visan Vänner. Den är signerad "Till Visans Vänner 1952. Ruben Nilson" och hänger i Svenskt visarkivs lokaler på Hagagatan i Stockholm. Flera av Visans Vänners medlemmar bl a Uno Strömblad och Ulf Peder Olrog umgicks med Ruben Nilson och stod i fin relation till honom. Ruben Nilson var också den förste svensk som fick Visans Vänners nyinstiftade hederstecken i silver vid 25-årsjubileet 1961.

Komplett diskografi

Att Ruben Nilsson var en av 30- och 40-talets stora visförfattare och fortfarande är mycket populär och sjungen framgår också av alla de hyllningar som kommit hans minne till del inför 100-årsdagen. Det började hösten 1992, då Torgny Björk kom ut med sin CD "Ännu mera Ruben Nilson". Det fortsatte i november 1992 med Göran Rygerts vishäfte "Poeten Pihl alias Ruben Nilson och tjugo andra visor". Till nyåret kom Visans Vänner i Stockholm ut med sin CD "Tjugofyra Ruben Nilson" och till 100-årsdagen blev bröderna Anders och Björn Hedén klara med sin andra CD med 16 Ruben Nilson-visor. På 100-årsdagen den 7 februari 1993 hade Ruben Nilson-Sällskapet sitt årsmöte på Mosebacke etablissement i Stockholm. Efter årsmötet hade sällskapet anordnat en mycket uppskattad Ruben Nilsson-konsert för allmänheten. Och nu i vår kommer undertecknad ut med Ruben Nilsons diskografi kallad Ruben Nilson 100 år, vilken också innehåller 16 okända Ruben Nilson-visor. Ruben Nilson dog den 11 juli 1971 och ligger begravd på Solna kyrkogård i samma grav som sin hustru och äldste son.

KURT G TRÄDGÅRDH

Arkivarie i Visans Vänner i Stockholm

RESULTATRÄKNING

	1992.12.31	1991.12.31
Intäkter		
Medlemsavgifter	60 630:—	75 565:—
Gåvor	29 340:—	390:—
Samkväm m.m.	31 455:—	28 880:—
Annonser m.m.	15 000:—	5 460:—
Ferlintallrikar	1 080:—	775:—
Räntor	19 540:—	9 596:—
	157 045:—	120 666:—
Kostnader		
Poste Restante	61 251:—	60 106:—
Stipendier	37 000:—	35 000:—
Samkväm	32 948:—	32 724:—
Övriga kostnader	3 173:—	8 019:—
Årets resultat	22 673:—	— 15 183:—
	157 045:—	120 666:—

BALANSRÄKNING

Tillgångar		
Kassa	44:—	44:—
Postgiro	33 467:—	47 375:—
Bank	78 355:—	23 496:—
C. E. Fondkonto	131 115:—	130 573:—
	242 981:—	201 488:—
Skulder		
Förutbetalda avgifter	27 470:—	8 650:—
Nils Ferlin Fonden	40 000:—	40 000:—
Curt Enström Fonden	125 000:—	125 000:—
	192 470:—	173 650:—
Eget kapital		
Kapitalkonto	27 838:—	43 021:—
Årets resultat	22 673:—	— 15 183:—
	50 511:—	27 838:—
Summa skulder och eget kapital	242 981:—	201 488:—

Undertecknad, som utsetts att granska Nils Ferlin-Sällskapets räkenskaper för verksamhetsåret 1992 får härmed avge följande revisionsberättelse.

Jag har granskat bokföringen, kontrollerat bank- och postgirosaldon samt bokslutshandlingar.

Beträffande den ekonomiska ställningen den 31/12 1992 hänvisas till balans- och resultaträkningarna.

Böckerna är förda med omsorg och revisionen har inte givit anledning till några anmärkningar.

Jag tillstyrker

att balans- och resultaträkningarna fastställs
att kassören och styrelsen beviljas full och tacksam ansvarsfrihet för den ekonomiska förvaltningen.

Stockholm i april 1993

Christer Knutson

Ove Engström – I Nils Ferlins gränd

22 visor med text av Nils Ferlin

Ny lovordad Ferlinskiva!

Katten i Penningby – Med många kulörta lyktor – Drömmar – Visa för vilsna barn – Barfotabarn – Tre dagar – En liten konstnär – På Arendorffs tid – Visa i augusti – Nils Ferlins Ölandsvals – Löjligt – Men går jag över ängarna – Jag letade – En ollonborr är varenda fråga – Natten lyser som silver – Kärleksvisa – För allt som är blint – Judas Iskariot – Barabbas – Över tusen hav – Gick jag allena – Gammal visa

Tonsättning av Ove Engström, Asta Nilson, Tor Bergner, Torsten Arnbro och Lille Bror Söderlundh

Strålande press

"Ett spännande urval... mycket hög kvalitet." *Folket*

"Helt rätt... mjuka och finstämda tolkningar." *Dala-Demokraten*

"Ove Engström sjunger Ferlin bättre än någon annan nu verksam trubadur." *Borås Tidning*

"Bästa numret är tveklöst Ove Engströms egen tonsättning av Barfotabarn. Den sjunger han också mästerligt." *Hi Fi & Musik*

"En mycket hörvärd skiva. Ove Engström lyckas lyfta fram både känslan och andemeningen med Nils Ferlins lyrik." *Piteå-Tidningen*

"Pricksäkra tonsättningar... raffinerat arrangemang." *Arbetet*

"Vi som tycker om Nils Ferlin tar med glädje emot denna skiva." *Norrtelje Tidning*

Specialerbjudande för Nils Ferlin-Sällskapets medlemmar!

***I Nils Ferlins Gränd* finns både på CD och kassett.**

CD:n kostar 95 kr + 15 kr i porto och emb. (Ord pris 159 kr). Kassett 60 kr + 10 kr i porto och emb (Ord pris 109 kr).
Sätt in pengar på pg **81 18 44-0** eller skicka Din beställning till
MusiCant Records, Nässelstigen 91, 165 71 HÄSSELBY. Tel 08-89 50 95
Överskottet från de 100 först sålda exemplaren går oavkortat till Nils Ferlin-Sällskapet.

NYA MEDLEMMAR

Andersson, May-Britt, Hultgatan 20, 571 38 Nässjö
Bennedicks, Ingrid, Farbursbrunnsgatan 16, 118 28 Stockholm
Borgström, Kjell, Götaforsvägen 12, 124 30 Bandhagen
Brumér, Margareta, Himlabacken 5 A, 170 74 Solna
Carlberg, Paula, Vårvägen 21, 665 00 Kil
Carlson, Börje, Solstigen 29, 131 46 Nacka
Carlsson, Lise-Lotte, Box 462, 790 20 Grycksbo
Christensen, Vaike, Selmedalsvägen 2, 126 55 Hägersten
Dahlström, Marie-Anne, Valhallavägen 149, 115 31 Stockholm
Ekström, Marie-Louise, Dansbanevägen 3, 126 31 Hägersten
Eriksson, Britt, Slagsta backe 41, 145 74 Norsborg
Falvik, Margareta, Rörläggarvägen 18, 161 46 Bromma
Fransson, Björn, Vattenledningsv. 65, 126 34 Hägersten
Friberg, Göran, Storsvängen 14, 602 28 Norrköping
Gleissner, Inger, Kristallvägen 110, 125 78 Hägersten
Hagenäs, Gunvor, Gubbängsvägen 28, 122 45 Enskede
Hageskog, C. A., Birkagatan 41, 352 41 Växjö
Hedenstierna, Lena, Vendevägen 74, 182 62 Djursholm
Höglund, Östen, Ryavägen 54, 191 62 Sollentuna
Jansson, Sören G., S:t Olofsgatan 41 B, 753 30 Uppsala
Johansson, Ethel, Regementsgatan 52 A, 217 48 Malmö
Johansson, Inga, Sandbäcksgatan 21, 653 40 Karlstad
Jonsson-Byklum, Ulla, Hagag. 17 D, 113 47 Stockholm
Kjellberg, Margareta, Valhallavägen 131, 115 31 Stockholm
Kreku, Gunvor, Östgötagatan 87 A, 116 64 Stockholm
Lundberg Frida, Snickargården, 510 60 Holsljunga
Magnell, Elisabeth, Värtavägen 4, 115 24 Stockholm
Molin, Marianne, Vanadisvägen 3, 113 46 Stockholm
Nileryd, Christina, Kinnekullevägen 25, 161 34 Bromma
Nilsson, Sonja, Box 294, 391 23 Kalmar
Norrman, Elisabeth, Gullmarsvägen 12, 121 40 Johanneshov
Notting, Stina, Ruddammsvägen 45, 114 21 Stockholm
Näslund-Carlsson, Birgitta, Skogsmyrsv. 2, 756 45 Uppsala
Olsson, Håkan, Skördevägen 21 B, 703 60 Örebro
Olsson, Ingrid, Pyrolavägen 28, 181 60 Lidingö
Pettersson, Margareta, Tornslingan 30, 142 61 Trångsund
Pettersson, Viola, Uppfartsvägen 5, 171 32 Solna
Pietsch, Martin, Lustigkullavägen 3, 117 66 Stockholm
Rader, Marianne, Brändövägen 61 C, 165 72 Hässelby
Schwan, Olof, Mattsarve Gammelgarn, 620 16 Ljugarn
Schwartz, Rolf, Pl 3449 D, 730 30 Kolsva
Sparr, Britta, Gondolgatan 3, 128 32 Skarpnäck
Stigmark, Gunnar, Danderydsgatan 24, 114 25 Stockholm
Storm, Nils-Olov, Krukmakargatan 6, 118 51 Stockholm
Storm, Therese, Rörstrandsgatan 40, 113 40 Stockholm
Ström, Stefan, Fack 45, 840 95 Funäsdalen
Sundin, Östen, Falkenbergsvägen 23, 857 32 Sundsvall
Svensson, Ida, Vättersvägen 30, 120 50 Årsta
Svensson, Kerstin, Erik Dahlbergsgatan 63, 115 57 Stockholm
Sällström, Inga, Gjörwellsgatan 14, 112 60 Stockholm
Söderqvist, Ninni, Körsbärsvägen 17, 114 23 Stockholm
Tessinskolan, 611 83 Nyköping
Tidlund, Ida, Torstunagränd 28, 194 51 Upplands Väsby

god
TYPOGRAFI
kostar inte
mer än dålig

Vi är stilfulla!*

Rundqvists Boktryckeri
Telefon 031-40 11 07

* Visst är vi stilfulla! Vi har många stilar att välja på, med utskriftsmöjligheter i Macintosh och Linotronic fotosättare.

BRÖDER & SYSTRAR

Vänligen beakta att *alla* ändringar avseende
namn och adress ska skickas till:
Rundqvists Boktryckeri, Box 14140, 400 20 Göteborg.
Begagna lämpligen Postens portofria kort (Bl 2050.15). Tack!

Kom med till Ferlin i Roslagen!

KALLELSE

Alla medlemmar i Nils Ferlin-Sällskapet hälsas hjärtligt välkomna
till ordinarie

ÅRSMÖTE

Lördagen den 5 juni klockan 15.00

i ROSLAGENS SPARBANKS SAMLINGSLOKAL, Danskes gränd 2, NORRTÄLJE

Föredragningslistan upptar bl a nominering av kandidater till 1993 års Ferlin- och Trubadurpris. Styrelsen erinrar om medlemmarnas rätt att föreslå pristagare.

UTFLYKT TILL LÄNNA

För alla intresserade arrangeras en bussresa genom den vackra roslagsnaturen till Lännaby, dit Nils Ferlin flyttade från Stockholm i mitten av 40-talet, och vidare till "styckegodset" Norrboda, som han inköpte 1948 och där han bodde till sin död 1961.

Bussar avgår från Norrtälje stadsbibliotek, strax intill busstationen, kl 12.20, med återkomst lagom till årsmötet. Priset för bussresan blir 50 kr. (Om tillräckligt många anmäler sig sjunker priset!) Betalning sker vid avresan till Länna.

Som guider medföljer Esse Jansson och Lennart Jansson.

Anmälan till Esse Jansson senast tisdagen den 25 maj. Tel. 0176-681 30 eller per brev, adress: Esse Jansson, Länna Prästgård, Pl 6098, 761 93 Norrtälje.

FERLINKONSERT

blir det även i år i Roslagens sparbanks samlingssal kl 16.00. Medverkar gör Ove Engström, fjolårets trubadurpristagare Margareta Kjellberg, Torsten Arnbro och recitatrisen Eva-Lisa Lennartsson. Entré 50 kr.

MIDDAG

serveras kl 18.00 i gemytlig miljö ombord på s/s Norrtelje i Norrtälje hamn. Meny: Smör, bröd och sallad. Ugnsstekt lax fylld med purjolök, räkor och citronsmör. Potatis. Måltidsdryck ingår. Kaffe och kaka. Allt till det facila priset av 150 kr/person! Vin finns att tillgå och debiteras extra.

Anmälan kan endast ske genom inbetalning av 150 kr till Sällskapets postgironr 35 21 55-6.

OBS! Anmälan och betalning MÅSTE vara skattmästaren tillhanda senast tisdagen den 25 maj.

ÖVERNATTNING

kan ordnas på hotell. Kontakta i så fall Esse Jansson, se ovan.

NORRTÄLJE NÄSTA!

För den icke bilburne rekommenderas: Tag buss 640 från Östra Station (T-banestation Tekniska Högskolan). Avgångar kl 11.05 (för dem som vill åka med till Länna) och 12.05 samt 13.05. Den första bussen anländer till Norrtälje kl 12.15, lagom till utflykten.

Återfärd från Norrtälje med buss 640, kl 20.15 och 21.15, eller med buss 625, kl 22.00 och 23.50. SL:s månadskort gäller.

VARMT VÄLKOMNA

till ännu en minnesvärd Ferlindag i Roslagens famn!

Tillfälle ges under dagen att förvärva EWK:s unika Ferlin-litografi. Medlemspris 550 kr.

Roslagens Sparbank sponsrar årsmötes- och konsertlokalen.

Styrelsen

Poste Restante Medlemstidning för Nils Ferlin-Sällskapet nr 1, 1993
Ordförande: Jenny Westerström, Studentgatan 9, 223 62 LUND. Tel 046-14 90 37
Skattmästare: Tor Englund, Sunnanvindsgränd 79, 175 38 JÄRFÄLLA. Tel 0758-174 69
Sällskapets postgirokonto: 35 21 55-6

Redaktör för medlemstidningen: Alf Olle Anderson, Luntmakargatan 36, 111 37 STOCKHOLM. Tel 08-11 15 15
Tryck: Rundqvists Boktryckeri i Göteborg

ISSN 0345-9519